

საგაზეთოსვეტის ქართველი ავტორები და მათი ხელწერის სპეციფიკა

მე - 20 საუკუნის 90-იანი წლებიდან, მას შემდეგ, რაც საბჭოთა რეჟიმი დასრულდა, საქართველოში აღმავლობას იწყებს თავისუფალი პრესა. თუკი ტოტალიტარული მმართველობის პირობებში სახელმწიფო აქტიურად იყენებდა საინფორმაციო საშუალებებს საკუთარი იდეოლოგიის განსამტკიცებლად, კომუნისტური დირექტივების განსახორციელებლად და ხალხისათვის ცრუ ინფორმაციის მისაწოდებლად, ახალმა, დამოუკიდებელმა ჟურნალ-გაზეთებმა მკითხველის ცნობიერება სრულიად სხვა ღირებულებებისა და პროფესიული სტანდარტებისკენ მიმართა. ქართველმა მკითხველმა იგრძნო და დაინახა, რომ მედიის უპირველესი ფუნქცია ყოველივე იმის მიჩქმალვა კი არაა, რაც მმართველი ნომენკლატურის ინტერესებს არ შეესატყვისება, არამედ - სიმართლის მსახურება.

1995 წელს, კონსტიტუციის მიღებისა და საერთაშორისო სამართლებრივი აქტების რატიფიცირების საფუძველზე, საქართველოში პირველად გაჩნდა სიტყვის თავისუფლებასთან დაკავშირებული, თანამედროვე დასავლურ ფასეულობებზე დაფუძნებული საკანონმდებლო ჩარჩოს ჩამოყალიბების შესაძლებლობა.

სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლებასთან დაკავშირებით, ახალი საკანონმდებლო გარანტიების შექმნა იმთავითვე ხდება ქართული საზოგადოების და, განსაკუთრებით, დემოკრატიული ღირებულებებისკენ მსწრაფი, იდეოლოგიური ჩარჩოებისგან თავდახსნილი ქართული მედიის სასიცოცხლო ინტერესი.

დემოკრატიულ პრესას თვითგამოხატვის ახალი რეგულაციები გაუჩნდა. ცვლილებების კვლად, მედიაშინაარსმა, ტრადიციულის გვერდით, გამოხატვის ახალი ფორმები მოითხოვა. მედია ჟანრობრივად გამრავალფეროვნდა. ჟურნალ-გაზეთებში წამყვანი ჟანრები ინტერვიუ და ნიუსი გახდა. გაჩნდა ახალი ჟანრებიც, რომლებიც დასავლური პრესის ანალოგიებით შეიქმნა, მათ შორის იყო - სვეტი.

ჩვენი საძიებელი თემა, ამ ეტაპზე, ქართულ ბეჭდურ მედიაში გამოქვეყნებული საავტორო სვეტების სპეციფიკის განსაზღვრა და მესვეტეთა შემოქმედებითი ლაბორატორიის ჩვენებაა. გამორკვევა იმისა თუ რა ფაქტორები განაპირობებდა მათი ავტორობით დასტამბული სვეტების პოპულარობას. ამ მიზნის მისაღწევად გამოვიყენეთ თვისებრივი კვლევის მეთოდი - კერძოდ, ნაწილობრივ სტრუქტურირებული სიღრმისეული ინტერვიუ, ხოლო საკვლევ მასალად საგაზეთო სვეტის ავტორების: გიგი მესვეტის, მერაბ მეტრეველის, ლონგოს (ლაშა გაბუნია), პროვოკატორის (ზვიად დოლიძე), შორენა შავერდაშვილის, ხათუნა მაისაშვილის, აკა მორჩილაძისა და დათო ტურაშვილის სვეტები, რომლებიც გამოქვეყნებულია შემდეგ პერიოდულ გამოცემებში: „კვირის პალიტრა“, „24 საათი“, „7 დღე“, „სარბიელი“, „ლიბერალი“, „ახალი ვერსია“, „ცხელი შოკოლადი“ და „გზა“.

საკვლევად დროითი არეალი არ შემოგვისაზღვრავს. გავეცანით ყველა პუბლიკაციას, რომლებსაც ზემოთ ჩამოთვლილი მესვეტეები, დამოუკიდებლობის პერიოდიდან მოყოლებული ქმნიდნენ.

მედიატექსტების გაცნობისა და დამუშავების შემდეგ, სიღრმისეული ინტერვიუები ჩაწერეთ ყველა ზემოთ აღნიშნულ მესვეტესთან. ნაშრომის მიზნიდან და ამოცანებიდან გამომდინარე, ვივარაუდეთ, რომ თანამედროვე ქართველი მესვეტეები სვეტის ჟანრობრივ ფორმას აქტიურად და ეფექტიანად იყენებდნენ ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკური, კულტურული თუ სოციალური

პრობლემებისადმი საკუთარი შეხედულებების, კრიტიკული თვალსაზრისის, შეფასებების გადმოსაცემად. განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც ქართული პრესის დემოკრატიული ტრანსფორმაცია არა მხოლოდ სტრუქტურული და შინაარსობრივი, არამედ ჟანრობრივი ცვლილებებითაც გამოიხატა, ხოლო დასავლური მედიის მსგავსად, ჟანრების სესხება-დიფუზიის პროცესმა ტენდენციის სახე მიიღო.

დასახული მიზნის მისაღწევად და წარმოდგენილ ავტორთა შემოქმედებითი თავისებურებების უკეთ წარმოსაჩენად, თითოეულ მათგანთან (სულ 8 ინტერვიუ ჩავწერეთ) გასაუბრება შევარჩიეთ. ამან მოგვცა საშუალება, უშუალოდ პირველწყაროსგან მიგველო ინფორმაცია ჩვენთვის საინტერესო თემაზე. გარდა საკვლევი საკითხისათვის რელევანტური მასალისა, საუბრის პროცესში სხვა მრავალი ასპექტიც გამოიკვეთა, რამაც, შემოქმედებით სპეციფიკასთან ერთად, ნათლად გვიჩვენა სვეტის მნიშვნელობა და აქტუალობა ავტორთა თვალსაზრისების დემონსტრირებისა და აქტუალურ თემებზე აუდიტორიის ყურადღების კონცენტრირებისთვის. ინტერვიუების დროს მკაფიოდ გამოიკვეთა, თუ როგორ და რატომ დაიწვეს ჩვენმა რესპონდენტებმა სვეტების წერა, რატომ აირჩიეს თვითგამონახტვისთვის ეს ჟურნალისტური ფორმა; რატომ მოსწონთ მინიმალისტური ხელწერის, „გრძელი სიტყვა მოკლედ ითქმის“, პრინციპი; რა მოლოდინი ჰქონდათ სვეტის წერისას; რა თვისებები, უნარები უნდა გააჩნდეს, მათი მოსაზრებით, კარგ მესვეტეს; როგორ უნდა გადმოსცეს სათქმელი, რომ მკითხველი აუდიტორია დაარწმუნოს საკუთარ სიმართლეში, მისი გული მოინადიროს.

ქართულ და უცხოურ პრესაში გავრცელებული სვეტების ნაირსახეობა

ამერიკელი თეორეტიკოსები ჟურნალისტურ სვეტებს ორ ძირითად ჯგუფად ყოფენ: თემატურ-პრობლემური სვეტები, როდესაც სხვადასხვა ავტორი, გამოცემის კონკრეტულ, უცვლელ ადგილას, ერთსა და იმავე თემაზე წერს სისტემატურად და საავტორო სვეტი, როცა მუდმივად ერთი ავტორი შეუზღუდავად წერს ნებისმიერ თემაზე. არსებობს ვრცელი თემატური კლასიფიკაციაც: იუმორისტული სვეტი, სვეტები ცხოვრების წესის შესახებ, მეტროთემატიკის სვეტი (დიდი ქალაქის ცხოვრებას ეხება), სვეტი-თვალსაზრისი. ასევე, უფრო დავიწროებული თემატიკისაც: მრჩევლის სვეტი, კრიტიკული მიმოხილვების სვეტი, თვალსაზრისის სვეტი, ჭორების სვეტი, იუმორისტული სვეტი, კულინარიული სვეტი და ა.შ. მათგან ყველაზე გავრცელებული სახეებია: მოსაზრების, რედაქტორის, მრჩევლის და თემატური სვეტები. ეს უკანასკნელი კონკრეტულ სფეროს თუ თემას ეხება.

ქართულ პრესაში ყველაზე ხშირად გვხვდება რედაქტორის, თვალსაზრისისა და თემატური სვეტები.

თუ გასული საუკუნის 90-იან წლებამდე რედაქტორის სვეტი იშვიათად ჩნდებოდა ჟურნალ-გაზეთების ფურცლებზე და მკვეთრად გამოხატული იდეოლოგიური დატვირთვა ჰქონდა, დემოკრატიულმა პრესამ სრული უფლება მიანიჭა რედაქტორებს - ეწერათ იმის შესახებ, რაც თავად სურდათ; გულწრფელად გამოეხატათ საკუთარი პოზიცია, პიროვნული შეხედულებები და მისწრაფებები, ინდივიდუალური „მე“.

კიდევ უფრო საინტერესოა საავტორო სვეტები, რომელთა ავტორები არა პროფესიონალი ჟურნალისტები, არამედ სხვადასხვა სფეროს ცნობილი წარმომადგენლები - მწერლები, მუსიკისმცოდნეები, ხელოვნებისა და სპორტის ექსპერტები არიან. ეს საავტორო სვეტები ჟურნალ-გაზეთების შინაარსსაც ამრავალფეროვნებენ და მათ რეიტინგულ შკალასაც მაღლა სწევენ.

სვეტი, უპირველეს ყოვლისა, ავტორის პოზიციას გადმოგვცემს კონკრეტულ მოვლენასთან, საკითხთან, თემასთან მიმართებით. მოიცავს პრობლემის ავტორისეულ, სუბიექტურ ხედვას და არა მხოლოდ ფაქტების კონსტატაციას. მესვეტეთა უმთავრესი მიზანი არის არა მხოლოდ აუდიტორიის

ინფორმირება, არამედ მკითხველის დაინტერესება და ორიგინალური ხელწერით მათი ყურადღების მიპყრობა აქტუალურ პრობლემებზე.

საავტორო სვეტებისთვის დამახასიათებელია ლაკონურობა, კომპაქტური მოცულობა, მასალის გადმოცემის ემოციურად დატვირთული სტილი და მოვლენათა მკვეთრად გამოხატული სუბიექტური შეფასებები. საავტორო სვეტში უმთავრესი ავტორის პოზიციაა, სიტუაციისა თუ პრობლემის მისეული ხედვა.

საავტორო სვეტი ერთი და იგივე, მუდმივი ავტორის მიერ იქმნება, გარკვეული რეგულარობით ქვეყნდება ერთსა და იმავე გამოცემაში და წინასწარ განსაზღვრულ, უცვლელ ადგილას იბეჭდება.

რედაქტორისა და მოსაზრების სვეტების ავტორები, რომლებიც გლობალურ საკითხებსა და მოვლენებზე წერენ, საკუთარ კომენტარებში, გარკვეულწილად, ამ მოვლენათა ლოკალიზებას ახდენენ, რაც ხელს უწყობს მკითხველს უფრო მარტივად გაიაზროს ეს მოვლენები.

თანამედროვე ქართული მესვეტების შემოქმედებითი ლაბორატორია

რედაქტორის სვეტში ავტორის როლი განსხვავდება ჟურნალისტიკის როლისაგან, რომელიც (როგორც წესი) მიუკერძოებლობის პრინციპს უნდა ემყარებოდეს: რედაქტორის სვეტის ავტორს აქვს უფლება ნათლად გადასცეს მკითხველს საკუთარი პოზიცია, გამოხატოს თავისი აზრი და შექმნას ამა თუ იმ მოვლენაში ჩართულობის შთაბეჭდილება. ყველაზე ხშირად რედაქტორის სვეტები გამოირჩევა განსაკუთრებულად სანდო და დამაჯერებელი ტონით, რის შედეგადაც იქმნება მკითხველთან ახლო ურთიერთობის გაცნაობა. ამგვარ სვეტს აქვს უნარი, ღიად მოუწოდოს მკითხველს გარკვეული ქმედებისკენ.

შორენა შავერდაშვილის ავტორობით წარმოდგენილი რედაქტორის სვეტი ჟურნალ „ცხელ შოკოლადში“, მოგვიანებით კი ჟურნალ „ლიბერალიზმი“, თემათა მრავალგვარობით, ორიგინალური სტილით გამოირჩევა. თითოეულ სვეტში იგრძნობა მისი კომპეტენტურობა, თვალსაზრისის ეფექტურად მიწოდებისა და პრობლემის არსში წვდომის უნარი.

ჟურნალ „ლიბერალის“ 2009 წლის მაისის ნომერში, რომელიც, ამავდროულად, ჟურნალის პირველ ნომერს წარმოადგენს, გამოქვეყნებულ რედაქტორის სვეტში ავტორი, შ. შავერდაშვილი, ჟურნალის კონცეფციას გვაცნობს. იგი ჟურნალის დასახელებაზე მიანიშნებს და აღნიშნავს, რომ შესაძლოა ამან გარკვეული გაუგებრობები წარმოქმნას. ვინაიდან, მრავალი ადამიანის თვალსაზრისით, ლიბერალიზმის ცნება უკვე ისტორიულ-პოლიტიკურ წარსულს ჩაბარდა. თუმცა, რედაქტორის თქმით: „პიროვნული თავისუფლებისათვის მებრძოლი სხვა, უფრო ეფექტიანი ღირებულებებითი პლატფორმა კაცობრიობას ჯერ არ მოუფიქრებია. საქართველოში კი, სადაც მუდმივ მტრულ ბანაკებად ვართ დაყოფილი, სადაც განსხვავებულის გვეშინია და ვდევნით, მასას კი ყოველთვის უფრო მეტი ძალა აქვს, ვიდრე ინდივიდს, ლიბერალიზმი ჰაერივით საჭირო მგონია. გვინდა ეს სიტყვა პოლიტიკური ნანგრევებიდან ამოვიტანოთ და ადამიანურ მანიფესტად ვაქციოთ, მრავალფეროვანი რეალობის ამსახველ მანიფესტად“ (შორენა შავერდაშვილი, 2009, 05, ჟურნალი „ლიბერალი“). მოტანილ ფრაგმენტში კარგად ჩანს, თუ რა დამაჯერებლად იყენებს ავტორი არგუმენტებს მკითხველის დასარწმუნებლად რომ ლიბერალიზმზე დაფუძნებული ღირებულებები სწორედ ისაა, რაც ქვეყანას ჰაერივით სჭირდება და ამით სრულიად ამართლებს ჟურნალის სახელწოდებას. ამასთან, რედაქტორი აცნობს მკითხველს ჟურნალის მიზანდასახულობას, ცდილობს მისი ნდობისა და კეთილგანწყობის მოპოვებას.

„ლიბერალის“ 2013 წლის 4-10 მარტის ნომერში, რედაქტორი ისეთ პრობლემას ეხება, რომლისთვისაც ქართულ პრესაში, სამწუხაროდ, მხოლოდ იშვიათად თუ მოიძებნება ადგილი. ეს არის

სასკოლო განათლების პრობლემა. შ. შავერდაშვილი სვეტის დასაწყისშივე აღნიშნავს რომ მისი ამ თემით დაინტერესება გარკვეულწილად პირადულია და განპირობებულია სასკოლო ასაკის შვილის პრობლემებით, რომელთაც განათლების სისტემის უთავბოლოება ქმნის. ავტორი რამდენიმე არსებით კითხვას სვამს სასკოლო განათლების მოჩვენებით სიკეთესთან და ფარულ საფრთხეებთან დაკავშირებით: „სინამდვილეში, რას აძლევს დღევანდელი სკოლა ჩვენს შვილებს? მათ შორის, კერძო და ძვირადღირებული სკოლები? როგორ გეგმავენ მათ განათლებას? უვითარებენ თუ არა ადამიანურ ინტერესებს და სასიცოცხლო უნარებს? რამდენად ოპტიმალურად განკარგავენ მათ დროს? რა დროს გვიტოვებენ მშობლებს ბავშვებთან საურთიერთობოდ?“... მოცემულ ფრაგმენტშიც ნათლად ჩანს ავტორის პოზიცია, მისი სუბიექტური „მე“, რომელიც არც ობიექტურობასაა მოკლებული, რადგან სწორედ იმ რეალურ პრობლემებზე საუბრობს, რაც მისი თანადროული სასკოლო განათლების სისტემისთვის ყველაზე აქტუალურია.

შორენა შავერდაშვილთან ჩვენი საუბრისას გამოიკვეთა მისი, როგორც სვეტის ავტორის პოზიცია. იგი მიიჩნევს, რომ რედაქტორის სვეტი სადღეისოდაც ნებისმიერი ჟურნალის ხერხემლის ნაწილია, რედაქტორს საშუალებას აძლევს, ერთის მხრივ, მიმოიხილოს ნომერი, აქცენტები დასვას, მიმდინარე ნომრის კონცეფციაზე გაამახვილოს ყურადღება, თან თავისი სუბიექტური დამოკიდებულება ჩადოს ამ ყველაფერში: „რედაქტორის სვეტი გაძლევს უზარმაზარ თავისუფლებას, არ არის აუცილებელი სარედაქციო ვაგუფთან შეჯერებული პოზიცია გამოხატო, და ეს რაღაც ძალიან საინტერესოა.“ ამბობს, რომ სრულიად გულწრფელი იყო ყველა სვეტში. მესვეტის როლში საკუთარი თვალსაზრისის გამოხატვისას მომხდარ ცვლილებებს, ერთგვარ ტრანსფორმაციას ასე აღწერს: „თავიდან ბევრად უფრო მორიდებული ვიყავი, ჩემი სვეტები უფრო მიმდინარე ნომრის მიმოხილვა იყო და მერე ნელ-ნელა სრულფასოვან სვეტად გადაიქცა, სადაც შემქმნლო მტკიცებითი წინადადებების წერა, პირადი დამოკიდებულების, პოზიციას ჩვენება, ნომერთან სრულიად არადაკავშირებული ამბების მიმოხილვა და შემქმნლო ვყოფილიყავი სრულიად სუბიექტური. ჩემი საყვარელი ჟანრია, ამ ჟანრში ვიპოვე ჩემი თავიც და ჩემი ხმა.“

შორენა შავერდაშვილის აზრით, სვეტების ტექსტები საინტერესო უნდა იყოს. მესვეტე დიდ პასუხისმგებლობას უნდა გრძნობდეს და ყოველთვის ჰქონდეს გააზრებული, რატომაა საინტერესო ის, რაზეც წერს, რატომ უნდა იყოს მისი სუბიექტური დამოკიდებულება სხვისთვის ყურადსაღები. ამ კითხვებზე პასუხები მესვეტეს აუცილებლად უნდა გააჩნდეს.

საავტორო სვეტს, გარდა ინფორმაციული და პუბლიცისტური დანიშნულებისა, სოციო-პოლიტიკური და კულტურული მისიაც ეკისრება. ეს გამოიხატება პოტენციურ მკითხველზე მისი ზეგავლენის ამპლიტუდაში. ამდენად, საავტორო სვეტისა და მისი სახესხვაობების, საზოგადოებაში მიმდინარე სოციალურ - პოლიტიკურ პროცესებზე გავლენის თვალსაზრისით, შესწავლა მნიშვნელოვანია როგორც ჟურნალისტიკის, ასევე - სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებებში მოღვაწე მკვლევართათვის.

გაზეთ „კვირის პალიტრის“ საავტორო სვეტები პრობლემურ თემათა საკმაოდ ფართო სპექტრს მოიცავს. იქნება ეს სოციალური, პოლიტიკური, კულტურული და ეკონომიკური საკითხები, თუ კონკრეტულ დროში არსებული, საზოგადოებისათვის ყველაზე მწვავე და მნიშვნელოვანი თემები.

ცნობილი ჟურნალისტი მერაბ მეტრეველი 2009 წლის დასაწყისში, პროტესტის ნიშნად, წამოვიდა საზოგადოებრივი მაუწყებლიდან და გაზეთ „კვირის პალიტრაში“ განაგრძო საქმიანობა. აქ დაიწყო სვეტების წერა. ყოველთვის ემზრობოდა აზრს, რომ სვეტი საკუთარი შეხედულებების თავისუფლად გამოხატვის საუკეთესო საშუალებაა. გაზეთის მუდმივი რუბრიკა „კვირის ფიქრები“, რომლის ქუდქვეშაც იყო განთავსებული სვეტები, ისეთ თემებს სთავაზობდა მკითხველს, რომლებიც მნიშვნელოვანი და აქტუალური იყო კვირის მანძილზე. მ. მეტრეველი, ძირითადად, პოლიტიკურ თემებზე წერდა, თუმცა კონკრეტული ერთი მიმართულებით არც თავს იზღუდავდა და არც

რედაქტორი ზღუდავდა: „მთავარია, საინტერესოდ წერდე, გქონდეს საინტერესო აზრები, მკითხველს უნდა აინტერესებდეს შენი ნააზრევით, შეფასების კითხვა. ბევრისგან მსმენია, გაზეთის კითხვას შენი სვეტით ვიწყებდიო. ეს კი ნიშნავს, რომ მცდელობამ გაამართლა“.

მეტრეველის „კვირის ფიქრების“ ხელწერა, რომელიც კვირის აქტუალურ სოციო-პოლიტიკურ მოვლენათა შეჯამებას წარმოადგენდა, გადმოცემის ლაკონურობითა და გამომსახველობითი ხერხების ეფექტურობით ხასიათდება. ამასთან, ავტორი საკუთარ სვეტში არა მხოლოდ ხაზს უსვამს პრობლემებსა და თემებს, არამედ დროის მიმდინარე მონაკვეთში არსებულ ყველაზე მწვავედა აქტუალურ საკითხებს განიხილავს.

ამ მხრივ, საინტერესოა სვეტი სათაურით - „პრეზიდენტობის ციებ-ცხელება“, რომელიც 2013 წლის 19 აგვისტოს ნომერში გამოქვეყნდა. აქ იგრძნობა ავტორის მკვეთრი ინდივიდუალურობა და პირდაპირობა. სვეტის ქვემოთ წარმოდგენილ მონაკვეთში ავტორი იყენებს არა მხოლოდ ან ემპირიულ შედეგებს, არამედ - რეალობის უხეშ აღწერას, რისი მეშვეობითაც აღწევს კიდევ მიზანს, რაც მკითხველისათვის შიშველი სიმართლის ჩვენებაში მდგომარეობს: „თუ ამერიკაში ხალხს ოქროს მოპოვება ეგონა გამდიდრების ყველაზე მარტივი საშუალება, აქ ასეთ საშუალებად, ეტყობა, პრეზიდენტობა მიაჩნიათ. ან არადა, ერთობიან უბრალოდ. აქაოდა, პრეზიდენტს კონსტიტუციით ბევრი არაფერი საქმე ექნებაო, ყველას მოუნდა. არა, ადრეც კი უნდოდათ, მაგრამ ამდენს - არა. ახლა კი... ვის არ ნახავთ კანდიდატთა შორის: პოლიტიკოსებს, მომღერალს და მრავალშვილიან დედასაც კი...“. უნდა აღინიშნოს, რომ ავტორი ირონიის მოშველიებით ცდილობს დაეხმაროს მკითხველს პრობლემის არსში გასარკვევად და იმის გასაცნობიერებლად რომ პრეზიდენტობა არ წარმოადგენს გამდიდრების გზას, ამ გზის გავლაცხვას არ შეუძლია და რომ უძჯობესია, ყველამ საკუთარი საქმე აკეთოს.

2015 წლის 9 მარტის ნომერში დაბეჭდილ საავტორო სვეტში მერაბ მეტრეველი მკითხველს სთავაზობს მთავრობის მიერ გაცხადებული „ქაძრების შემოჭერის“ პოლიტიკის კრიტიკულ ანალიზს. მიუთითებს ხელისუფლების უუნარობაზე, უთანაგრძნოს და ყოფა შეუმსუბუქოს საკუთარ მოსახლეობას. ჟურნალისტი მკითხველს კონკრეტული ფაქტებით ესაუბრება, მოიხმობს ციფრებს, რაც სარწმუნოების ეფექტს ზრდის და პრობლემის სიმწვავეს უსვამს ხაზს. დასძენს, რომ როდესაც მოსახლეობა უკიდურეს გაჭირვებაშია, მთავრობა ვალდებულია, სოლიდარობის ნიშნად, სულ ცოტა, საკუთარი მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე მანც არ იზრუნოს.

ზემოთ დამოწმებული რამდენიმე ფრაგმენტითაც ნათელი ხდება, რომ ავტორი ღიად აცხადებს თავის კრიტიკულ, მწვავე პოზიციას საჭირობოტო მოვლენებთან დაკავშირებით, რითაც იგი მკითხველის ნდობის მაღალ ხარისხსაც ადვილად მოიპოვებს და ამასთან, საკუთარ სუბიექტურ ხედვასა და ობიექტურ რეალობას ოსტატურად უთავსებს ერთმანეთს, რაც მხოლოდ პროფესიონალ ჟურნალისტთათვის არის დამახასიათებელი.

აქტუალური თემატიკის შემცველია მ. მეტრეველის შემდეგი საავტორო სვეტები: „შიშების ქვეყანა“, „ტრადიცია უნდა გაგრძელდეს“, „ვისი წერილი ვის ფოსტაშია“, „რისთვის იცლის პრემიერი“ და სხვა, რომლებშიც ავტორი ინდივიდუალურ ხელწერას ეფექტურად იყენებს საკუთარი კრიტიკული თვალსაზრისის მკითხველამდე მისატანად.

საინტერესოა ჟურნალ „გზაში“ მოღვაწე მესვეტის, ზვიად დოლიძის, მეტსახელად „პროვოკატორის“ სვეტები - „მინიატურები“. „პროვოკატორის“ სვეტი ყოველკვირეული ჟურნალის ერთ-ერთი მთავარი რუბრიკაა, რომელიც 2002 წლიდან არსებობს. იგი ჟურნალის უკლებლივ ყველა ნომერში, ერთსა და იმავე გვერდზე (თავიდან მე-3, ამჟამად კი - მე-5 გვერდზე) იბეჭდება. მას დამახასიათებელი ტექნიკური გაფორმებაც აქვს: შავ ფონზე გამოკვეთილი ლიდი - სათაურით „შესავლის მაგიერ“ და ბოლოს, მინაწერი „P.S.“. ტექსტი ილუსტრირებულია თემის შესაბამისი ფოტოებით. სათაურის მარჯვნივ გამოსახულია კეპიანი, პირღია კაცის კარიკატურა. თითოეული

სვეტი პუბლიცისტიკის საინტერესო, მცირე ნიმუშია და ოპერატიულად ეხმარება პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, კულტურულ, სოციალურდა სხვა საზოგადოებრივ მოვლენებს, თანამედროვეობის ყველაზე აქტუალურ თემებს. ავტორი უხვად იყენებს გროტესკისა და იუმორის ელემენტებს, ანალიტიკას, ცოცხალი სასაუბრო ენისთვის დამახასიათებელ მეტყველებას, ამიტომ თითოეული ტექსტი ლაღად და მსუბუქად იკითხება.

2003 წლის 23-29 იანვარის ნომერში დაბეჭდილ სვეტში - „ძირს ხორცმეტები! ანუ ქომაგი“, „პროვოკატორი“ ქვეყნის რთული პოლიტიკურ-ეკონომიკური მდგომარეობის ფონზე აღწერს შევარდნადის მთავრობისა და პარლამენტის წევრების გალაღებულ ყოფას. შედარებითი ანალიზის დროს შთაბეჭდვად იყენებს იუმორისტულ პასაჟებს, გროტესკულად წარმოაჩენს ქვეყანაში შექმნილ ვითარებას: „...ცნობილი ნათქვამი გამახსენდა: ადამიანი ფრესკა არ არის, რომ ერთ სიბრტყეზე კარგად დაინახო, მას, ქანდაკებასავით, ყველა მხრიდან უნდა დააკვირდეო. „მაშინ ჩვენი პრეზიდენტი სფერო ყოფილა: 30 წელია ვაკვირდები და ყველა მხრიდან ერთნაირია...“ ეს ჩემი ნათქვამი არ გვერდით! პროვოკატორი კი ვარ, მაგრამ ასეთ რამეს როგორ ვიკადრებდი? სხვა პროვოკატორის ნათქვამია და მისთანების წინააღმდეგ ვილაშქრებ. ჰოდა, აი, რას გეტყვით: 30 წელიწადი განა საკმარისია დაკვირვებისთვის? თუ კარგის დანახვა გინდა, ახალი კუთხიდან ვერ შეხედავ?! ან კი, რა დანახვა უნდა, თუ შარზე არ ხარ კაცი? რომელი ერთი დაგისახელოთ? ავიღოთ თუნდაც აფხაზეთის პრობლემა. დავკარგეთო, რომ ამბობ, - აბა, გაიხსენე: გუდაუთა, გაგრა, სოხუმი, „მედიცინისკი პლაჟი“, „მაიაკი“... ხომ გადაჭედული იყო ყველაფერი ეროვნებით არაქართველი და ყოფაქცევით მსუბუქი ქალებით! მთელი საქართველოდან ჩავდიოდით ბიჭები და მოჭიხვინე კვიციანივით გაქაფულები დადევდით უკან და რაც „გულავში“ გვეხარჯებოდა, ორი იმდენი მერე, მკურნალობაზე გვეჭირდებოდა. ძლივს არ მოვისვენეთ? - მოგვეხსნა ერთი პრობლემა! და მეორეც: რაც უფრო ნაკლები ტერიტორია დავკარგება, მით უფრო მეტი არ გამოვჩნდებით? მოვა დრო და ამისთვის მაღლობასაც ვეტყვით ჩვენს პრეზიდენტს... „ასეთია ავტორის მიერ იუმორისტულად გადმოცემული მწარე სიმართლე, სწორედ ისეთი, რომ იტყვიან, სასაცილოა, სატირალი რომ არ იყოსო..

2013 წლის 19 სექტემბრის ნომერში დაბეჭდილი სვეტი, სათაურით „ნაგავი“, კვლავაც პოლიტიკურ თემას ეხება. ავტორი აქაც არ ღალატობს შარჟულ ხელწერას და მწვავე პრობლემებს იუმორის მომარჯვებით განიხილავს. ყველასთვის კარგად ნაცნობი მაგალითების მოხმობით, ზ. დოლიძე გვესაუბრება ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებზე. ამბობს, რომ გადაწყვეტილებების დიდი ნაწილი ძალიან ჰგავს თამაშს, რომლითაც ხელისუფლება იმიტომ იქცევს თავს რომ „რეგოლუციაზელი“ ბავშვივით არ დაჩლუნდეს. სუბიექტური თვალსაზრისის დემონსტრირების მკაფიო მაგალითია ავტორის მიერ ნიმუშად მოხმობილი ფაქტი, რომელიც იმ დროს მაგნე ჩვევად ქცეული ბავშვური თამაშის - „სკოლაში ბომბია“-ს გამო, პარლამენტის გადაწყვეტილებაზე ამახვილებს ყურადღებას და მის მიერ დაწესებული უმკაცრესი რეგულაციის არამართლზომიერებაზე საუბრობს: „შსს-ს მოხეზრდა ყალბ გამოძახებებზე სიარული და პარლამენტს მოსთხოვა, კანონმდებლობა გაამკაცროს: ახლა შეიძლება ისინი ბავშვთა სპეცსაპატიმროში გაამსწესონ და მის მშობლებსაც აზღვევინონ მატერიალური ზარალი... თქვე დალოცვილებო, იდიოტური ავტოჯარიმებისა და მათი კიდევ უფრო იდიოტური საურავების შემცირებას, რომელიც წელში წყვეტს უამრავი ჩვენი თანამოქალაქის ისედაც მწირ ბიუჯეტს, ლამისაა კონსტიტუციური ცვლილება და რამდენიმე წელი უნდაო, და ბავშვები ისევ გართობის გარეშე დავტოვოთ, ეს ორ დღეში შეიძლება გადაწყვიტოთ, ხომ?!“ - მოცემულ ნაწყვეტში კარგად ჩანს, მიმართვის ფორმით, თანამოაზრეობის, გულშემატკივრობის გამოხატვით, რა დამარწმუნებლად იყენებს ავტორი კომუნიკაციის ელემენტებს მკითხველის გამოსაფხიზლებლად.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, „პროვოკატორის“ ხელწერა აკადემიური სტილით არ გამოირჩევა, მაგრამ საკმაოდ ორიგინალურია. ავტორი მკითხველს ე.წ. „სლენგის“ ენაზე ესაუბრება. თუმცა, უნდა აღვნიშნოს ისიც, რომ სწორედ ამგვარი ხელწერით იპყრობს მკითხველის ყურადღებას და

ფსევდონიმი - „პროვოკატორი“ მასზე ზუსტად რომ ზედამოჭრილია. მეტიც, შეიძლება ითქვას, რომ ამგვარი სტილური თავისებურების გარეშე, აღნიშნული რუბრიკა არ იქნებოდა რაიმე მხრივ აღსანიშნი. იგი მკითხველთა იმ სემენტზეა გათვლილი, ვისაც “სლენგის“ ენაზე საუბარი უფრო იზიდავს, ვიდრე ლიტერატურული ქართული.

აქვე შევნიშნავთ ერთი ტენდენციის გამო. ჩვენ მიერ განხილულმა მრავალრიცხოვანმა მასალამ გვიჩვენა, რომ სვეტების განხილვის თემა უმეტესად შეეხება პოლიტიკას, სოციალურ, ეკონომიკურ პრობლემებს, სპორტს... იშვიათად, მაგრამ მაინც იბეჭდება სვეტები სახელოვნებო სფეროზე - მუსიკაზე, კინოსა და შოუ-ბიზნესზე.

გაზეთ „ახალი ვერსიის“ მესვეტის, ლაშა გაბუნიას საავტორო სვეტებში ძირითადად სწორედ ქართული შოუ-ბიზნესია წარმოდგენილი. ვტორისათქმელს პირდაპირ, შეულამაზებლად, ზოგჯერ ხატოვნად და იუმორის მოშველიებით გადმოსცემს. მაგალითად, გაზეთის 2001 წლის 24 სექტემბრის ნომერში იგი აქვეყნებს სვეტს, სათაურით - „პირის დაღების ოსტატები“ და მკითხველს იმ პერიოდის „შოუ-ბიზნესის“ პრობლემებზე ესაუბრება. სვეტში იგრძნობა ავტორის კომპეტენცია შოუ-ბიზნესის სფეროში, რაც ხელს უწყობს მკითხველის მიერ მისი სუბიექტური ხედვის ნათლად და მკაფიოდ აღქმას და დამარწმუნებელი კომუნიკაციის ეფექტს ქმნის.

„პირის დაღების ოსტატებში“, ავტორი რეალური ვითარების გადმოცემით, მაგალითების ჩვენებით აღწევს პრობლემების იდენტიფიცირებასა და მათ შეკავშირებას ერთ ჯგუფში, რასაც პირობითად, საქართველოში არსებული შოუ-ბიზნესის კატასტროფული ვითარება შეგვიძლია ვუწოდოთ. ეს კი, როგორც ავტორი ამტკიცებს, დიდწილადაა განპირობებული ფონოგრამის არსებობით: „თავად ფონოგრამა ორნაირია. არსებობს ე.წ. „მინუს“ და „პლუს“ ფონოგრამა. თუ „მინუს“ ფონოგრამა უვოკალო არანჟირებაა (ზოგჯერ „ბექ“, ანუ უკანა ხმებით) და ამ ფონოგრამის გამოყენებისას შემსრულებელი მართლაც მღერის, „პლუსი“ გამზადებული სიმღერაა თავისი ვოკალით და ინსტრუმენტებით. „პლუსის“ სცენაზე გამოტანისას, შემსრულებელი პირწმინდად გვატყუებს, შეცდომაში შევყავართ და ის ესტრადაზე არაფერს აკეთებს, მხოლოდ პირს ადებს, დახტის და „ზრდილობისთვის ჩართულ“ მიკროფონში შიგადაშიგ გაჰყვირის: „აბაა ერთაააა!“ და ა.შ. მინდა გულახდილად გითხრა, რომ ე.წ. მექორწილე და რესტორნის მუსიკოსები უფრო გულწრფელად მღერიან, ვიდრე ესტრადის ფონოგრამისტი ე.წ. „ვარსკვლავები“.

ლაშა გაბუნია სვეტების წერა გაზეთ „რეზონანსში“ დაიწყო. როდესაც 2001 წელს გაზეთი „ახალი ვერსია“ დაარსდა, გამოჩნდა მისი „ლონგოს სვეტიც“. ერთ-ერთი პირველი იყო ქართველ მესვეტეთა შორის. ლ. გაბუნია თქმით, სვეტების წერა უცხოური პრესის გავლენით დაიწყო. ძალიან უყვარს მუსიკა და ძირითადად მუსიკაზე წერდა, თუმცა აქვს სვეტები რეკლამაზე, ტელევიზიასა და ზოგადად, კულტურაზე. „ეს ფორმა ძალიან მომწონდა, სუბიექტური აზრის გადმოცემის საშუალებას გაძლევს. წერ ლაკონურად, სათქმელს მოკლედ აყალიბებ. არ არის სავალდებულო ყველა სტატია ობიექტური იყოს და არც არის ასე. სვეტი სუბიექტური აზრის გადმოცემის საშუალებას გაძლევს. ვთვლი რომ მესვეტე გულწრფელი უნდა იყოს, კარგად უნდა იცნობდეს თემას, რაზეც სვეტში წერს. არ უნდა იყოს ზედაპირული“ - ასეთია მესვეტის შეხედულება ჟურნალისტური მოღვაწეობის ამ სახესხვაობის შესახებ.

კარგი მესვეტის მთავარ ღირსებად გულწრფელობას მიიჩნევს გიგი მესვეტე, ერთ-ერთი პირველი, ვინც სვეტების წერა გაზეთ „რეზონანსში“ ჯერ კიდევ 1999 წლიდან დაიწყო. მიიჩნევს, რომ მესვეტემ კარგად უნდა იცოდეს ის თემა, რაზეც წერს: „კარგად ცოდნა მხოლოდ ლიტერატურის კითხვას არ მოაქვს, კარგად ცოდნა მოაქვს ბევრჯერ ამ თემაში ყოფნას ცხოვრებაში და მერე ამაზე ბევრ ფიქრს. როცა რაიმე თემა ძალიან გაინტრესებს, ბევრს ფიქრობ, ანალიზებ და შემდეგ შენი ნააზრევი ფურცელზე გადმოგაქვს. ყველაზე მთავარი სვეტებში მაინც გულწრფელობაა. შეკვეთილი სვეტებიც მინახავს, ეს საზიზღრობაა! სვეტი იმდენად შენია, რომ თუ შეკვეთას

ასრულებ, თავიდან ბოლომდე გაყიდული ხარ და მეორე უძველესი პროფესიის კი არა, პირველი უძველესის წარმომადგენელი ხდები! მთავარი არის გულწრფელობა“ - ასეთია გიგი მესვეტის, გია იაკობაშვილის, აზრი მესვეტეობის მნიშვნელობასა და მის მთავარ მახასიათებელზე- გულწრფელობაზე, რაც ასე ხარბადაა მის სვეტებში.

„ახალი ვერსიის“ 2009 წლის 5-6 იანვრის ნომერში გამოქვეყნებული გიგი მესვეტის - „დახავსებული 2008“- გასული წლის ერთგვარი შეფასებაცაა, ახალი წლის მოლოცვაც, სწორი არჩევნისკენ მოწოდებაც და უკეთესი მომავლის რწმენაც: „...არ მიყვარს ახალი წელი. დეკემბრის ბოლოს, ნაცვლად იმისა, რომ მიმავალი წლის ამბებს ვინსენებდეთ, დასკვნები გამოგვქონდეს და ვფიქრობდეთ (აბა, წელს ჩვენ ვის რა ვარგეთ), ვფიქრობთ -ინდაურებზე, გოჭებზე, ქათმებზე, ბურვაკებზე, ნიგვზის ფასზე და ა.შ. ... ბედნიერი ვიქნებოდი, თქვენთვის ერთხელ მაინც რომ მომელოცა ნორმალურადჩატარებული არჩევნები, დაფიქრებით გაკეთებული არჩევანი, ნორმალური მთავრობა და ლოგიკის ერთ პაწაწკინტელა მარცვალზე დაფუძნებული ზვალინდელი დღის იმედი. აბსტრაქციონისტები ვართ, იმპრესიონისტობას ვიბრალებთ და მხოლოდ ერთადერთი, მართალია გენიალური, მაგრამ მაინც პრიმიტივისტი მხატვრით ვამყობთ... მაგარი ბიჭები დაკვარგეთ, დაკვარგეთ ტერიტორიები, სახლები, ეზო-კარი, ბალ-ვენახი... მართალია, იმედი არასოდეს კვდება, მაგრამ დამბლადაცემული და გონებაწართმეული ადამიანის სიცოცხლე სიცოცხლეა?... ახალი წელი მოდის, მე კიდევ არჩევანსა და არჩევნებზე გელაპარაკებით. უბრალოდ, ასე მგონია, რომ ეს არის მთავარი და გადამწყვეტი... სანამ ავირჩევდეთ, კარგად დაფიქრდეთ და ისე ავირჩიოთ. ამის შემდეგ კი, 2009 წლის 31 დეკემბერს მართლაც მოსალოცად გვექნება საქმე...“

სვეტი, უმეტესად, ხარისხიანი მედიისთვის არის დამახასიათებელი. სამწუხაროდ, დღევანდელი გაზეთები თავს აღარ იწუხებენ სვეტების ბეჭდვით. თანამედროვე ბეჭდურ მედიაში აშკარა სიყვითლის ტენდენცია იკვეთება. მათი შინაარსი ეკლექტურია და ძირითადად, სენსაციანაა აგებული.. არადა, ქართული პრესის დემოკრატიზაციის საწყისებთან ბევრად მაღალპროფესიონალური, ავტორიტეტული გამოცემები გვხვდება. მაშინ სიყვითლეზე მეტად, ტექსტის ხარისხზე იყვნენ ორიენტირებულები.

ამ გამოცემათა შორის უთუოდ უნდა მოვიხსენიოთ იმ დროს ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული და აკადემიური გაზეთი „7 დღე“. მართალია, მისი მესვეურები სვეტებს გაზეთის აუცილებელ კომპონენტად არ განიხილავდნენ, მაგრამ როცა მკითხველის გამოხმაურებას ეცნობოდნენ, აღმოჩნდებოდა, რომ სვეტი იყო პოპულარული.ის, რაც ყველაზე მეტად ამახსოვრდებოდათ და რასაც წლების შემდეგაც აღნიშნავდნენ. ასე მაგალითად, გაზეთი სისტემატურად ბეჭდავდა დათო ბუხრიკიდის „ვიდეო მიმოხილვას“. ეს იყო თემატური სვეტი კინოს შესახებ. საინტერესო, ინფორმაციული და, რაც მთავარია, გასართობი სვეტი, ახალი და ძველი ფილმების, რეჟისორების, მსახიობების, ყველაფერი იმის შესახებ, რაც კინემატოგრაფიას უკავშირდება.

გაზეთის რედაქტორი, ხათუნა მაისაშვილი, მოსაზრების სვეტებს სისტემატურად არ ბეჭდავდა. როგორც თავად ამბობს, არ იყო ფუნქციით მესვეტე, თუმცა ეს ჟანრი ძალიან მოსწონდა, რადგან ძალიან ახლოს იყო მის ნატურასთან, წერის იმ სტილთან, რომელიც მისთვის ძვირფასია. მისი შეხედულებით, „სვეტი არ არის უხვსიტყვიანი, არის კონდენსირებული და იძლევა შესაძლებლობას სათქმელი თქვა ისე, როგორც შენ გინდა, როგორც შენ ხედავ, როგორც გინდა რომ შენმა მკითხველმა დაინახოს“. ამიტომ ენობრივ სტილსაც ისეთს იყენებდა, რომ მაქსიმალური ზემოქმედება ჰქონოდა მკითხველზე, იყო ემოციაც, პათოსიც, არგუმენტიც, წინადადებების ისეთი წყობაც, რომელიც ჟურნალისტურისგან განსხვავებულია, უფრო პიარის დისკურსის, ლოგოსის ფუნქციის მატარებელია.

მოსაზრების სვეტის, თუნდაც ხანდახან, გამოჩენა გაზეთის პირველ გვერდზე იყო თავისუფლების რეალიზაცია: „ჩვენ ორიენტირებული ვიყავით ხარისხზე და კიდევ იმაზე, რომ

მაქსიმალურად გვესარგებლა ბოძებული თავისუფლებით, რომ შეგვექმნა ისეთი სარედაქციო წერილი, რომელიც რადიკალურად განსხვავდებოდა საბჭოთა მოწინავე სტატიისაგან. სვეტებს ის ადამიანები ვწერდით, რომლებსაც ამბიცია გვქონდა საბჭოურის ალტერნატიული პროდუქტი შეგვექმნა.“

ხათუნა მაისაშვილის სვეტები დაკავშირებული იყო პოლიტიკასთან და შედარებით არაპოპულარულ თემებთან. მაგალითად: „რაც თქვენ გსურდათ გცოდნოდით კუპონის შესახებ და გრცხვენოდით გეკითხათ“, „მე ვერ ვნახე პრესა, ვინ შეჭამა პრესა“, „ლატაკებს მოწყალებაზე უარს არ ეუბნებიან“, „მე მიყვარს თქვენი წმინდა უბრალოება“ და სხვ.

საინტერესო ლიდით იწყებს ავტორი სვეტს - „და თუ ვინმეს აქ მყოფთაგან არ ვუყვარვარ“: „მე ძალიან მომწონს ეროვნული ერთიანობის, თანხმობისა და ურთიერთმიტევების იდეა. ეს უდიდესი ჰარმონიაა, რომელსაც ისტორიული განვითარების კანონზომიერებანი და მთელი საზოგადოების ნება ამწიფებს და არა ნება ერთი კაცისა, თუნდაც იგი თემურ შაშიაშვილი იყოს.“ ამის შემდეგ იხსენებს 1990 წლის 19 მარტის მიტინგს უნივერსიტეტის ეზოში, რომელიც ეროვნული შერიგების დღედ მიიჩნევა უახლეს ისტორიაში, და იხსენებს სიტყვებს, „რომელიც მიტინგის ორატორს კი არა, უფრო ღირს მამას დაამშვენებდა: „...და თუ ვინმეს აქ მყოფთაგან არ ვუყვარვარ, მე მიყვარს ისინი, მე ყველანი მიყვარხართ!“ მას შემდეგ ბევრმა წყალმა ჩაიარა. ვერ გავმთლიანდით. ვერ შევრიგდით.

... არ მომწონდა, როცა მისტიციზმში ჩაძირული პრეზიდენტი რეფერენდუმს თავის დაბადების დღეს ამთხვევდა, საპრეზიდენტო არჩევნებს - მერაბ კოსტავას დაბადებისა და საქართველოს დამოუკიდებლობის დღეს, ხოლო სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობას 9 აპრილის მეორე წლისთავზე აცხადებდა...“ ამის შემდეგ ავტორი მოკლედ გადმოგვცემს ღვთისმშობლის მიძინების დღეს, ერის გამთლიანების მიზნით, თემურ შაშიაშვილმა როგორ შეყარა ერი ბაგრატის ტაძრის ნანგრევებზე, მაგრამ როგორ აღმოჩნდა ეს მცდელობაც უიღბლო, როგორ ვერ გავმთლიანდით, თუმცა მისტიციზმში კი ჩავიძირეთ... „ახალ პრემიერ-მინისტრს იმიტომ კი არ ვირჩევთ რომ მან ჩვენთვის მოსაწონი პროგრამა წარმოადგინა, არამედ იმიტომ, რომ უწმინდესისა და უნეტარესის ლოცვა-კურთხევით იყო ხელდასხმული...“

და დასასრული: „საუბედუროდ, მე არ ვარ თქვენსავით ღვთისმოსავი, მაგრამ მაინც სასიკვდილო ელვასავით მივლის: შიში ფარისევლობის. ცოდვა მკრეხელობის.“ ეს არის საუკეთესო მაგალითი, როგორი უნდა იყოს მოსაზრების სვეტი, როგორ უნდა ითქვას გრძელი სიტყვა მოკლედ, რომ ერთმა სვეტმა დაიტიოს ამდენი სათქმელი! ამ ნიშნით ნათლად ჩანს ჩვენი ღირსებებიცა და ნაკლიც, ავტორის დამოკიდებულებაც და მისი შეურიგებლობაც იმ პრობლემების მიმართ, რომელთა მოგვარებაც ვერა და ვერ შევძელით... აშკარაა, რომ ავტორი კომპეტენტურია, კარგად იცნობს იმ თემატიკას, რაზედაც გვესაუბრება, მისი ხელწერა ორიგინალური, მომჭირნე და მიმზიდველია...

სვეტის თხზვის სპეციფიკაზე ავტორის მოსაზრებაც კარგი დამხმარეა მისივე ნაღვაწის შესაფასებლად. ხათუნა მაისაშვილის აზრით, კარგ მესვეტეს „თვალი უნდა ჰქონდეს ძალიან მახვილი, რადგან სვეტისთვის ყველა თემა არ არის ვარგისი, მას უნდა შეეძლოს თემის საკითხის სწორი იდენტიფიცირება, რომ სვეტის სტილი მთარგოს მას. ყველა საკითხზე არ იწერება სვეტი, აქ საჭიროა მახვილი თვალი და პროფესიონალური ინტუიცია. ამის გარდა, მესვეტე უნდა იყოს განათლებული, მას უნდა შეეძლოს არგუმენტების ისეთი წყების მოყვანა, რომელიც ბავშვურ სუბიექტივიზმზე მაღლა დგას, მე ასე მომწონს და იმიტომ კი არა, უნდა წერდეს საზოგადოებისთვის მისაღებად. ინტეგრაციული ფუნქცია უნდა ჰქონდეს სვეტს. უნდა აერთიანებდეს ავტორს და მიმღებ საზოგადოებას. მესამე არის გემოვნება, რადგან არგუმენტები შეიძლება ცუდი და მდარე გემოვნებით ააწყო. და მეოთხე - საკუთარ თავში უნდა იყო დარწმუნებული. აქეთ-იქით თუ იყურები, ასე სვეტი არ დაიწერება.“

საგაზეთო სვეტის მნიშვნელობაზე რომ გვესაუბრებოდა, ხ. მისაშვილი ავტორის პასუხისმგებლობაზეც შენიშნავდა: „...სვეტის დაწერის უფლება ყველას არ აქვს. როგორც ავტორს, რეპუტაცია უნდა გქონდეს მოპოვებული, ანუ რაღაც გზა უნდა გაიარო, გამოცდილება უნდა დააგროვო რომ სვეტის წერის უფლება მოიპოვო. მაგალითად, აკა მორჩილაძე საუკეთესო მესვეტე იყო.“

შეუძლებელია არ დაეთანხმო ამ მოსაზრებას. მართლაც, ქართულ პრესაში არსებული თემატური სვეტებიდან, აკა მორჩილაძის სპორტული სვეტები სრულიად გამორჩეულია.

აკა მორჩილაძე, იგივე გიო ახვლედიანი, 1995 წლიდან 2009 წლამდე სპორტულ გაზეთ „სარბიელში“ მოღვაწეობდა და სხვადასხვა ფსევდონიმით აქვეყნებდა სვეტებს სპორტის თითქმის ყველა სახეობის, უმეტესად კი, ფეხბურთის შესახებ. მისი სპორტული სვეტები გაზეთ „რეზონანსშიც“ იბეჭდებოდა. 2010, 2011, 2014 წლებში აკა მორჩილაძის სვეტები ჟურნალ „ლიბერალშიც“ გამოჩნდა. ის სვეტებში მსოფლიოს სპორტული ცხოვრების ამსახველი ფაქტობრივი მასალა მხატვრული ელემენტებითაა გაჯერებული და თხრობის სისადავით გამოირჩევა.

აკა მორჩილაძესთან საუბრისას, მისი, როგორც სპორტული სვეტის ავტორისა და ამ სფეროში მოღვაწეობის შესახებ, ბევრი საინტერესო ასპექტი გამოიკვეთა. შევიტყვეთ რომ უცხოურ გაზეთებს, უფრო ტაბლოიდებს კითხულობდა. ბევრგან უნახავს სპორტული სვეტი, რომელსაც, როგორც შემდეგ გაარკვია, მესვეტე კი წერდა, მაგრამ სპორტის ვარსკვლავების კარნახით. თავად სპორტი ძალიან უყვარს. ბევრს კითხულობდა სპორტის შესახებ და მასში კარგადაც ერკვეოდა. სპორტულ სვეტს, პოლიტიკურისგან განსხვავებით, სხვა ინტონაცია აქვს. მიიჩნევს, რომ სვეტი სუფთა ჟურნალისტიკა არ არის. წერ, რასაც გინდა და როგორც გინდა. არასდროს ყოფილა ბასრი და კრიტიკული. სპორტული თემატიკა ამის საშუალებას აძლევდა. მისი აზრით, ყველაზე მაგარი სპორტული ჟურნალისტიკები საქართველოს ჰყავს - წერიტაც კარგად წერენ და პროფესიონალებიც არიან. „სარბიელიდან“ უამრავი სპორტული ტერმინი დამკვიდრდა და დღესაც რეპორტაჟები იმ ტერმინებით მიჰყავთ.

„მესვეტე გამართულად უნდა წერდეს, რაზეც წერს, იმ თემაში ექსპერტი უნდა იყოს. ეგ არის რეალურად. „კალამნისტი“ არის ექსპერტი, სერიოზული კაცი, ოდესღაც ჟურნალისტი რომ იყო და მერე მალლა წავიდა, მესვეტე გახდა. ისინი არა მარტო საკითხის ღრმა ცოდნას, არამედ პირველი ხელის ინფორმაციას ფლობენ. კარგი მესვეტე, მიმდინარე მოვლენებზე დაყრდნობით, სუბიექტურ შეფასებას წერს. მესვეტე არის ექსპერტი, რომელმაც კარგი წერა იცის.“

კარგი წერა, დაგვეთანხმებით, აკა მორჩილაძეს თუ არა, თანამედროვეთაგან სხვას ვის ეხერხება? და ისიც ბევრი წლის მანძილზე ანებივრებდა სპორტის მოყვარულებს, და არა მარტო მათ, საოცარი სვეტებით, რომლებიც მხატვრული ნაწარმოებები უფროა, ვიდრე უბრალოდ საგაზეთო სპორტული მიმოხილვები. სვეტების სათაურებიც კი მხატვრული დატვირთვისაა: „წყალი და ბალახი“, „არაფერი პირადი“, „აჰმეთს ინგლისის არ სჯერა“, „ვედრების დრო“, „კაცი და ბუ“; „წინა კვირის ამბავს შეიტყობდით: კოლუმბიის ჩემპიონატის მატჩში „ხუნიორსი“ ხვდებოდა „პერეირას“ და ა.შ.

„მოედანზე მოულოდნელად შემობანცალდა ბუ, რომელიც მთლად ჯანმრთელად ვერ ყოფილა. საბრალო ბუ მოედნის კიდეზე იჯდა დაბნეული, როცა ბურთი მოხვდა, რამაც კიდევ უფრო დააბურბუსალა. მოთამაშებმა ბუ სწორედ ამ მომენტის შემდეგ შეამჩნიეს. სანამ მსაჯი სათამაშო ამბებს არკვევდა, „პერეირას“ ფეხბურთელი, ტომით პანამელი ლუის მორენო, ბუსთან მივიდა, ფეხი ამოჰკრა და მოედნიდან გაისროლა, აქაოდა, თამაშში ხელს გვიშლისო. ამან აღაშფოთა „ხუნიორსის“ გულშემატკივარი. ბუ მათი კლუბის თილისმა გამოდგა, რომელიც მოედნის კიდეზე ჰყავდათ ჩამოსკუპებული. მორენომ მოიბოდიშა, სულაც არ ვიცოდი, რომ თქვენი თილისმა იყო. ბუ საავადმყოფოში გარდაიცვალა მეორე დღეს, როგორც გადმოსცეს, უფრო მიყენებული შოკისგან ვეღარ

მოხედა...“ ჟურნალ „ლიბერალის“ 2011 წლის 14-20 მარტის ნომრიდან მოხმობილი ეს ნაწყვეტი სავსებით საკმარისია იმის საჩვენებლად, თუ როგორ შეიძლება ერთი შეხედვით უბრალო სპორტული ამბავი ასე საინტერესოდ და დამაჯერებლად გადმოსცე.

აკა მორჩილაძესთან ერთად, სხვა ბევრი თანამედროვე ქართველი მწერალი წერს მოსაზრების სვეტებს. მათ შორისაა დათო ტურაშვილი. მისი სახელი კარგადაა ცნობილი. გასული საუკუნის 80-იანი წლების სტუდენტური მოძრაობის აქტიური მონაწილე ყოველთვის ჩართული იყო საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში. იგი ყოველთვის ღიად გამოხატავს თავის შეხედულებას ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებსა თუ სხვა პრობლემებზე.

გაზეთ „24 საათის“ ნომრებში, რუბრიკით - „ყოველ სამშაბათს“, იბეჭდებოდა დათო ტურაშვილის ორიგინალური ფორმის საავტორო სვეტი - „SMS“. 2009 წლიდან მისი სვეტები უკვე ხუთშაბათობით იბეჭდება, სახელწოდებით - „დათო ტურაშვილის ხუთშაბათი“, შემდეგ რუბრიკაში - „რევიუ“. ამ სვეტებს წამძღვარებული აქვს ერთი წინადადება - „რამდენიმე მოკლე ტექსტური შეტყობინება (მათთვის, ვინც ტელეფონის ზარებს აღარ პასუხობს)“, რასაც შემდეგ მოსდევს ძირითადი ნაწილი - რამდენიმე მობილური ტელეფონის ნომერი და ნომრის ქვემოთ მოკლე ტექსტური შეტყობინება. დათო ტურაშვილის მოსაზრების სვეტები იბეჭდებოდა ასევე ჟურნალ „ცხელ მოკოლადში“.

დათო ტურაშვილთან საუბარში გამოიკვია, რომ მას აინტერესებს, გარდა ლიტერატურული აზროვნებისა, როგორ აზროვნებს მწერალი ყოფაში, სოციალურ გარემოში, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, პოლიტიკურ პროცესებში. პოლიტიკოსი როგორ ფიქრობს, სულაც არაა მისთვის საინტერესო, ისედაც იცის, როგორ ფიქრობს... მოსწონს სვეტის ფორმატი, სადაც ავტორის სუბიექტივობაში წამყვანია. მიიჩნევს, რომ ადამიანი სუბიექტური არსებაა და ძალიანაც კარგია რომ ყველანი ასე განსხვავებული სუბიექტები ვართ სამყაროში და სამყაროც იმიტომაც ასე საინტერესო რომ ამდენი ფერი, ამდენი თვალი, ამდენი გემოვნებაა და ერთიდა იმავე საკითხზე ამდენი სხვადასხვა აზრია.

„მასსოვს რომ მოსწონდათ ხოლმე ჩემი სვეტები. ადრესატებს ნაკლებად, მაგრამ მკითხველს მოსწონდა. რეაქციებიც მასსოვს. მაგალითად, ერთ დღეს სააკაშვილმა დამირეკა, ვერც მივხვდი, რომ სააკაშვილი იყო. გაბრაზებული იყო, მაგრამ ეყო ძალა და მეხუმრებოდა - ჩემი ლანძღვის და კრიტიკის გარდა, რითი ხარ დაკავებულიო, რა იცი-მეთქი და წავიკითხე შენი სვეტიო.“

სიმართლე გითხრათ, წარმოდგენა არ მაქვს, როგორ ვწერდი სვეტებს. შეიძლება ვიღაცამ იცის როგორ დაწეროს, მე- არა. იმ კვირაში რაც იყო მნიშვნელოვანი, რაც მაწუხებდა, იმაზე ვწერდი. აი როგორ ვწერდი, ეგ არ ვიცი.

ყველაზე მეტად, რაც პროვოცირებას უკეთებს ავტორს, იმ ერთი კვირის ამბავია. ოდნავ ნიჭიერი ადამიანი ხვდება, რამ შეიძლება ინტერესი გამოიწვიოს, რა ყველაზე აქტუალური იმ კვირაში. ყური, გონება, თვალი რისკენაც არის მიმართული და კონცეპტირებული ის იქნება ყველაზე მეტად კითხვადი, მარტივია. რაც ყველაზე მეტად აწუხებს იმის გამოსათქმელად, სანამ რომანს დაწერს, სვეტს წერს. პერიოდიკით ძალიან სწრაფად აწვდის ხმას იმ ადამიანებს, ვისაც უნდა რომ ხმა მიაწვდინოს. დღეს ინტერნეტი კიდევ უფრო სწრაფია, მაგრამ დათო ტურაშვილისთვის სვეტების წერა მაინც ბეჭდურ მედიაშია პრიორიტეტული.

ავტორი გვიყვება, როგორ გაჩნდა „სმს შეტყობინებების“ იდეა: „ ის ხალხი, ვისთან ერთადაც წლების მანძილზე ქუჩაში ვიდექი, დღეში რამდენჯერმე რომ მირეკავდნენ, მოდი ჩვენთანო, მერე არასდროს პასუხობდნენ ჩემს ზარებს. შეკითხვები მიჩნდებოდა, რაღაც არ მომწონდა, ჰოდა ვურეკავდი, მაგრამ, როცა დიდი თანამდებობის პირები ხდებოდნენ, მათთან კონტაქტი ქრებოდა და

მოვიფიქრე სვეტების სათაურიც, სმს შეტყობინებები მათთვის, ვინც ჩემს ზარებს აღარ პასუხობს. ეს სვეტები მართლაც ძალიან პოპულარული იყო“ - მისთვის ჩვეული გულწრფელობით გვესაუბრებოდა მწერალი.

არანაკლები პოპულარობა მოიპოვა დათო ტურაშვილის სვეტებმა ჟურნალ „ცხელ შოკოლადში“. ჟურნალი თავისი შინაარსით, ფორმით, სრულიად ახალი სიტყვა იყო პოსტსაბჭოურ მედიასივრცეში. მწერლის სვეტებიც გამორჩეული იყო შინაარსითა და ორიგინალური ხელწერით. ნიმუშად ერთ მონაკვეთს შემოგთავაზებთ:

„საქართველოში გამოკითხულთა უმრავლესობა, რასაკვირველია, მაკკეინის გაპრეზიდენტების მომხრე იყო და, შესაძლოა, სწორედ იმ ცნობილი ფრაზის გამო, რომელიც მან რუსეთ-საქართველოს ომის დროს თქვა. თუმცა, ეჭვი მაქვს, რომ მაკკეინის სიყვარული საქართველოში სხვა ფაქტორებმა განაპირობა და უპირველესად ეს არის ილუზია, რომელიც საბჭოთა კავშირმა მეგვიდრეობით დაგვიტოვა. ჩვენ, ჯერ ისევ საბჭოთა ადამიანებს, დღემდე ისეთი ლიდერის მოლოდინი გვაქვს, რომელიც ჩვენს ნაცვლად ისწავლის, იშრომებს და სამაჩაბლოსაც დაგვიბრუნებს და აფხაზეთსაც. ალბათ მთავარი განსხვავებაც მონებისა და თავისუფალი ადამიანების ცნობიერებებს შორის სწორედ ეს არის - საკუთარი პასუხისმგებლობის შიში და ფუჭი იმედი იმისა, რომ ჩვენს გასაკეთებელს ვიდაც სხვა გააკეთებს. ობამას გაპრეზიდენტება კი, არათუ არ გვინდოდა, ვერც კი წარმოგვედგინა და ბოლომდე გვეგონა, რომ ამერიკელი რესპუბლიკელები რაღაცას აუცილებლად მოიფიქრებდნენ ობამას დასამარცხებლად.

ერთმა ჩემმა მეგობარმა (საქართველოს ხელისუფლებასთან საკმაოდ დაახლოებულია) ისიც კი მითხრა - შაკანიანის გამარჯვებას ამერიკელები უბრალოდ არ დაუშვებენო, - და თვითონ ისიც კი დაუშვა, რომ თუ გაჭირდებოდა, ბოლო-ბოლო არჩევნებსაც გააყალბებდნენ ამერიკაში. მაგრამ ამერიკა მართლა დემოკრატიული ქვეყანა აღმოჩნდა. ისიც აღმოჩნდა, რომ ჩვენ მართლა ძალიან შორს ვართ დემოკრატიისა და ისეთი ფასეულობებისგან, რომელსაც თანამედროვე სახელმწიფოები ეფუძნებიან. და თუ არა ხარ შინაგანად დემოკრატი და თავისუფალი ადამიანი, ვერც ვერასოდეს შექმნი დემოკრატიულ და თავისუფალ ქვეყანას. ყველაზე მთავარი პრობლემა კი ალბათ მაინც ჩვენი არჩევანია, რომელიც რეალურად ჯერ არ გავგიკეთებია, რადგან არც გვჯერა, რომ დემოკრატია, სისუსტე კი არა, უზარმაზარი ძალაა და მგონი ამიტომაც გვეშინია თავისუფლების...“ - ასეთია ავტორის გულახდილი დამოკიდებულება მისი თანადროულობისა და იმ ერთი კვირის აქტუალური თემის - აშშ-ში გასამართი საპრეზიდენტო არჩევნების მიმართ... ამ მოკლე, ტევად ტექსტში არაერთი საგულისხმო გზავნილის ამოკითხვა შეიძლება.. მისთვის დამახასიათებელი წერის მანერით - მსუბუქი, ადვილად გასაგები და მრავლისმთმელი ფრაზებით - მწერალი ჩვენს დაუძლეველ პრობლემებს ააშკარავებს.

ამგვარად, ჩვენ მიერ შერჩეული სვეტების ნიმუშების ანალიზმა და მათ ავტორებთან სიღრმისეულმა ინტერვიუებმა დაადასტურა ნაშრომის მიზანდასახულობა და ჩვენი ვარაუდი, რომ ქართული პრესის დამოუკიდებლობის სათავეებიდანვე ბეჭდურ მედიაში გაჩნდა განსხვავებული ჟანრები, მათ შორის, სვეტებიც. მათი ავტორები მაქსიმალურად სარგებლობდნენ ახლადბომბეული თავისუფლებით და ქმნიდნენ ისეთ ტექსტებს, რომლებიც რადიკალურად განსხვავდებოდა საბჭოთა პერიოდის პრესის შინაარსისგან. მათ ჰქონდათ ამბიცია, შეექმნათ საჭოთა პერიოდის ალტერნატიული პროდუქტი და ამისთვის იყენებდნენ სვეტის ფორმატს, სტილს, მესვეტის უნარ-ჩვევებს; ორიგინალური ხელწერით სთავაზობდნენ მკითხველს გულწრფელობით გამორჩეულ სუბიექტურ მოსაზრებებს, ქვეყანაში მიმდინარე სოციალურ, პოლიტიკურ, კულტურულ, სპორტულ მოვლენებსა თუ საჭირობოროტო პრობლემებს.

მნიშვნელოვანია, არ დაგვავიწყდეს, რომ საავტორო სვეტს, გარდა მისი ინფორმაციული და პუბლიცისტური დანიშნულებისა, სოციო-პოლიტიკური და კულტურული დანიშნულებაც ეკისრება. ეს

გამოიხატება პოტენციურ მკითხველზე მისი ზეგავლენის ამპლიტუდაში. ამდენად, საზოგადოებაში მიმდინარე სოციო-პოლიტიკურ პროცესებზე საავტორო სვეტისა და მისი სახესხვაობების ზემოქმედების მიმართებათა შესწავლა საკმაოდ საინტერესო და მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს, როგორც ჟურნალისტიკის მკვლევართათვის, ასევე სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა სფეროში მოღვაწე მეცნიერებისთვის.

დამოწმებული ლიტერატურა:

1. შავერდაშვილი შ. (2009, მაისი 4-10). რედაქტორის სვეტი. ლიბერალი.
2. შავერდაშვილი შ. (2013, მარტი 4-10). რედაქტორის სვეტი. ლიბერალი.
3. მეტრეველი მ. (2013, აგვისო 19). კვირის ფიქრები. პრეზიდენტობის ციებ-ცხელება. კვირის პალიტრა.
4. მეტრეველი მ. (2015, მარტი 9). კვირის ფიქრები. ქმრების შემოჭერა. კვირის პალიტრა.
5. პროვოკატორი (2003, იანვარი 23-29). ძირს ხორცმეტებო! ანუ ქომაგი. გზა.
6. პროვოკატორი (2013, სექტემბერი 19). ნაგავი. გზა.
7. გაბუნია ლ. (2001, სექტემბერი 24). პირის დაღების ოსტატები. ახალი ვერსია.
8. გიგი მესვეტე (2009, იანვარი 5-6). დახავსებული 2008. ახალი ვერსია.
9. მაისაშვილი ხ. (). და თუ ვინმეს აქ მყოფთაგან არ ვუყვარვარ. 7 დღე.
10. მორჩილაძე ა. (2011, მარტი 14-20). კაცი და ბუ. ლიბერალი.
11. ტურაშვილი დ. (). საავტორო სვეტი. ცხელი შოკოლადი.
12. გერსამია მ. (2011). ელემენტარული ნაწილაკები ჟურნალისტიკაში. თბილისი: უნივერსალი.
13. ტყეზურავა დ. (2009). ჟურნალისტიკამცოდნეობა მომიჯნავე დისციპლინათა კრილში. თბილისი: უნივერსალი.
14. შამილიშვილი მ. (2011). ვაჟა-ფშაველა მესვეტე. ვაჟა-ფშაველას დაბადებიდან 150-ე წლისთავისადმი მიძღვნილი V საერთაშორისო სიმპოზიუმის მასალები. ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა, გვ.371-385.
15. ზურაბიშვილი თ. (2006). თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში. „სოციალურმეცნიერებათა ცენტრი.“
16. რაილი 1995: Riley S. Biographical Dictionary of American Newspaper Columnists. Westport: CT Greenwood Press, 1995
17. ზანდერი 1999: Zander H. Fact-Fiction-“Faction”: A Study of South African Literature in English. Gunter Narr Verlag, 1999

18. შერლინი 2008: Allan Scherlin. Columns and Blogs: Making sense of Merging Worlds. DOI: 10.1080/03615260801973463, 2008
19. შტენდრინგი 2008: Suzette Martinez Standring. The Art of Column Writing. Portland: Marion Street Press, 2008
20. ფილიფსი 2007: Angela Phillips. Good Writing for Journalists. Personal and Comment Columns (p.196). Sage Publications. London.Thousad Oaks. New Delhi, 2007

Natia Svanidze

Georgian Columnists and Their Writing Style

Summary

From the beginning of the democratization process, in the Georgian printed media the different genres, including columns, were appeared. Their authors, as much as possible, enjoyed the freedom and created such texts that were radically different from the Soviet period press content. They had the ambitions to create the alternative from Soviet period product, and for this they used the format, style of columns and skills of columnists; with the original style they offered the readers their own opinions about the country's current social, political, cultural, sports events or problems.

The aim of the study is to determine the specifics of the personal columns, published in Georgian press, and to show the creative lab of the Georgian columnists, to understand the reason of the popularity of their columns.